

RÓŻNORODNOŚĆ JEST W NAS – ROZWÓJ NAUCZYCIELI SZANSĄ NA ROZWÓJ KAŻDEGO UCZNIA

inspiracje zgromadzone podczas wyjazdów
projektowych

materiały dla nauczycieli

opracowała mgr Agnieszka Rychlińska

SPIS TREŚCI

1. CLIL – na czym polega i jak można wykorzystać tę metodę na lekcjach?
2. Przykłady metod aktywnych do wykorzystania na lekcjach
 - The Postman – Listonosz
 - Dinner Party – Na przyjęciu
 - The Family Crest – Herb rodowy
 - Headlines – Nagłówki
 - Ladder Race – Wyścig po drabinie
 - Chopped Limericks – Poszatkiwane limeryki
 - Flyswatters Challenge – Pacnij, jeśli wiesz
 - Memorising – Zapamiętywanie
 - The More the Better – Im więcej, tym lepiej

CLIL – Content and Language Integrated Learning

- metoda polegająca na wykorzystaniu języka obcego do nauki innych przedmiotów
- lekcje CLIL zawsze są zorientowane na nauczany przedmiot,
- nauczanie języka obcego na lekcjach CLIL zostaje ściśle podporządkowane wprowadzanym treściom przedmiotowym; język obcy zawsze będzie na takich zajęciach na drugim miejscu;
- nauczyciel prowadzący zajęcia jest przede wszystkim specjalistą w danej dziedzinie; oprócz tego biegle posługuje się wykładowym językiem obcym
- równolegle z nabywaniem wiedzy z danego przedmiotu uczniowie obcują z innym niż ojczysty językiem wykładowym, niejako „przy okazji” ucząc się go i używając;
- cele CLIL:
 - **CONTENT** – (treść) u uczniów następuje przyrost wiedzy i umiejętności
 - **COMMUNICATION** – (komunikacja) lekcje oparte na interakcji (nauczyciel-uczniowie; uczeń –uczeń), język wykorzystywany jest jako medium;
 - **COGNITION** – (zrozumienie) uczniowie dzięki aktywnemu zaangażowaniu w proces uczenia się nabywają wiedzę w procesie myślenia i rozumienia;

- **CULTURE** – (kultura) wzrasta samoświadomość oraz świadomość kulturowa uczniów;

METODY AKTYWNE DO WYKORZYSTANIA NA LEKCJACH

1. The Postman – Listonosz

Kiedy przydatna:

- j. angielski
- ćwiczenie na formułowanie pytań i odpowiedzi
- ćwiczenie utrwalające stosowanie danego czasu gramatycznego;
- j. polski
- ćwiczenie przy omawianiu lektury – pytania mogą dotyczyć treści lub konkretnych bohaterów;
- każdy przedmiot
- lekcja powtórzeniowa/ utrwalająca daną partię materiału (pytania tematyczne);

Przebieg:

Uczniowie trzymują małe karteczki, na których zapisują pytania dotyczące wcześniej określonego zagadnienia. Nauczyciel lub inna wyznaczona osoba pełni rolę listonosza –

dostarcza listy do adresatów. Adresaci odpowiadają na listy na tej samej karteczce. Ćwiczenie przebiega w całkowitej ciszy, nadawcy przez podniesienie ręki sygnalizują, że chcą, by ich list został dostarczony.

2. Dinner Party – Na przyjęciu

Kiedy przydatna:

- j. angielski
- ćwiczenie dotyczące opisywania obrazków, tworzenia spójnej historii, stosowania *narrative tenses*;
- j. polski
- ćwiczenie przy omawianiu lektury/ dowolnego tekstu literackiego – układanie planu wydarzeń na podstawie obrazków, opis obrazka, tworzenie spójnego tekstu;
- nauki ścisłe
- np. obrazki dotyczące etapów reakcji chemicznej lub procesów biologicznych (np. mitoza, łańcuch pokarmowy, fotosynteza itd.), opis obrazków i ułożenie ich w odpowiedniej kolejności ułatwia zrozumienie i zapamiętanie treści;

Przebieg: Uczniowie pracują w kilkuosobowych grupach. Każdy członek grupy otrzymuje jeden obrazek. Opisuje go

pozostałym członkom grupy (nie pokazując go im). Pozostali słuchają uważnie. Gdy wszyscy opiszą swoje obrazki, w procesie dyskusji ustalana jest ich kolejność. Uczestnicy układają obrazki w ustalonej kolejności, dokonują ewentualnych zmian. Następnie opowiadają całą historię przedstawioną na obrazkach.

3. The Family Crest – Herb rodowy

Kiedy przydatna:

- j. angielski
- ćwiczenie na mówienie na zadane tematy, np. opowiadanie o sobie, swoim hobby;
- ćwiczenie utrwalające stosowanie danego czasu gramatycznego oraz wskazanych środków językowych;
- j. polski
- ćwiczenie redakcyjne poprzedzające pisanie autocharakterystyki lub charakterystyki postaci
- każdy przedmiot
- gromadzenie i kategoryzowanie informacji dotyczących danego tematu; ćwiczenie zwięzłości, zapisu symbolicznego, samodzielnego tworzenia notatek;

Przebieg:

Każdy uczeń na kartce papieru rysuje kontury herbu, następnie dzieli przestrzeń na 4 lub 6 części (w zależności od pożądanej ilości tematów. W każdym boksie w uzgodniony sposób umieszcza informacje (w postaci rysunków, symboli, haseł itd.). Następnie w grupach lub na forum klasy każdy wypowiada się na zadany temat, opierając się na notatkach z herbu.

Np. Na lekcji j. angielskiego herb podzielony jest na 6 części: *favourite subject / favourite food / my friend / favourite place / favourite pastime / me*

Uczniowie podają jedną informację na każdy temat, ale w formie symbolicznej, nie piszą gotowych zdań. Następnie w oparciu o notatki opowiadają o sobie. W dalszej części lekcji mogą spisać i rozwinąć wstępny tekst, tworząc dłuższą wypowiedź.

4. Headlines – Nagłówki

Kiedy przydatna:

- j. angielski, j. polski
- ćwiczenie rozwijające sprawność pisania krótszych i dłuższych tekstów
- układanie pytań otwartych
- redagowanie artykułu prasowego, sprawozdania, notatki prasowej
 - każdy przedmiot
- lekcja powtórzeniowa/ utrwalająca daną partię materiału (nagłówki tematyczne – a do nich układnie jak największej ilości pytań od ogólnych do jak najbardziej szczegółowych);

Przebieg:

Uczniowie w grupach otrzymują (lub losują) nagłówek / nagłówki dotyczące omawianego na lekcji zagadnienia. W wyznaczonym czasie wymyślają i zapisują pytania dotyczące danego nagłówka, np. Skandal na uczcie u Nerona – uczniowie pytają na przykład: Kto był obecny na uczcie? Czego dotyczył skandal? Jak przebiegała uczta? Co podano do jedzenia? Jak ubrani byli goście? Jak ukarano sprawcę zamieszania? – w ten sposób utrwała się treść lektury.

W kolejnym etapie lekcji uczniowie redagują tekst dotyczący nagłówka, w którym udzielają odpowiedzi na wcześniej uszeregowane pytania. Zwracają uwagę na kształt językowy wypowiedzi, stosując odpowiednie środki stylistyczne.

Jako podsumowanie uczniowskie teksty mogą zostać złożone w jednorazowe klasowe wydanie gazetki lub wywieszzone na gazetce ściennej.

5. Ladder Race – Wyścig po drabinie

Kiedy przydatna:

- j. angielski
- ćwiczenie rozwijające lub utrwalające słownictwo / ćwiczenie na stosowanie poprawnego szyku zdania
- j. polski
- ćwiczenie utrwalające nazwy np. środków poetyckich lub pojęć gramatycznych / teoretycznoliterackich
- każdy przedmiot
- lekcja powtórzeniowa/ utrwalająca pojęcia z danego zakresu

Przebieg:

Na tablicy przypięta / narysowana jest drabina z 6 ponumerowanymi szczeblami (lub inną ustaloną ilością). Poczynając od najniższego szczebla drabiny drużyny pną się w górę – by wejść na kolejny szczebel, należy podać słowo o takiej samej lub większej liczbie liter (to zadanie pasuje do każdego tematu, np. things you can read / pojęcia gramatyczne / gady / rzeki). W ramach kontynuacji uczniowie mogą podać dodatkowe informacje o wybranych słowach.

6. Chopped Limericks – Poszatkwane limeryki

Kiedy przydatna:

- j. angielski
- ćwiczenie na rozumienie tekstu (w starszych klasach)
- j. polski
- ćwiczenie dotyczące budowy utworu poetyckiego, badania rytmu utworu, wprowadzające gatunek limeryku;
- każdy przedmiot

- lekcja powtórzeniowa/ utrwalająca daną partię materiału (wierszyki tematyczne);

Przebieg: Uczniowie otrzymują pocięte na linijki i wymieszane limeryki, czyli pięciowersowe zabawne utwory poetyckie o ustalonej budowie (Spośród pięciu wersów limeryku dwa pierwsze oraz ostatni rymują się i mają jednakową liczbę sylab akcentowanych. Wersy trzeci i czwarty też się rymują (co daje rymy w układzie aabba) i również mają jednakową liczbę sylab akcentowanych, jednak liczba ta jest mniejsza (zwykle o jeden) niż w przypadku pozostałych wersów) dotyczące wybranego tematu. Zadaniem uczniów jest odczytanie i ułożenie wersów w odpowiedniej kolejności tak, by powstał spójny tekst. Kontynuacja zajęć zależy od treści tekstu – uczniowie mogą poszukiwać lub powtarzać wiadomości na temat opisanego w wierszu zagadnienia, próbować przetłumaczyć utwór lub badać jego budowę.

7. Flyswatters Challenge - Pacnij, jeśli wiesz

Kiedy przydatna:

- na każdym przedmiocie – sposób na ożywienie lekcji powtórzeniowej;

Przebieg:

Nauczyciel przygotowuje zestaw pytań (lub uczniowie robią to w grupach wcześniej i tworzą wspólną pulę). Uczniowie ustawiają się w trzech grupach jeden za drugim na linii przed tablicą (lub innym wybranym miejscem). Pierwsza osoba w każdym rzędzie dostaje packę na muchy. Nauczyciel czyta pytanie, ten, kto pierwszy uderzy packą w wyznaczony obszar, zdobywa prawo do odpowiedzi. Można zdecydować na początku, czy musi odpowiadać samodzielnie, czy może konsultować się z resztą drużyny. Dobra odpowiedź to punkt. DRUGI WARIANT: Na tablicy zapisane są nazwy różnych kategorii, np. nazwy części mowy / nazwy państw / terminy biologiczne/ matematyczne itd. Nauczyciel odczytuje słowo, grający musi uderzyć packą w odpowiednią kategorię na tablicy. Można też zrobić z tego grę PRAWDA/FAŁSZ

8. Memorising – Zapamiętywanie

Kiedy przydatna:

- na każdym przedmiocie; ćwiczenie na spostrzegawczość, pamięć krótkotrwałą, opisywanie obrazka; jako wprowadzenie nowego tematu lub zagadnienia;

W dobrze widocznym miejscu (np. na podłodze) nauczyciel umieszcza wybraną liczbę obrazków (nie więcej niż 8). Uczniowie przez dwie minuty przyglądają się obrazkom, zapamiętując, co przedstawiają. Następnie zamykają oczy. Nauczyciel zabiera wszystkie obrazki i prosi uczniów, by odtworzyli, co na nich było. Gdy uczeń poprawnie opíše obrazek, nauczyciel ponownie kładzie go na podłodze. Gdy wrócą wszystkie obrazki, nauczyciel zachęca uczniów, by spróbowali odgadnąć, jakiego wspólnego tematu dotyczą. DRUGI WARIANT gry to ukrywanie tylko 1 obrazka, uczniowie muszą wskazać, czego brakuje.

Kontynuacja zajęć polega na tym, że w różnych miejscach klasy umieszczone są pojedyncze informacje dotyczące rzeczy przedstawionych na obrazkach, uczniowie wędrują po klasie i czytają je. Następnie w parach otrzymują pytania dotyczące przeczytanych informacji i starają się na nie

odpowiedzieć bazując na swojej pamięci. W następnej części zajęć uzupełniają brakujące odpowiedzi na pytania, ponownie czytając informacje rozklejone w klasie. Wspólnie sprawdzamy poprawność udzielonych odpowiedzi. Ostatnie zadanie: z pierwszych liter rozklejonych w sali informacji powstaje temat / hasło dotyczące tematu lekcji.

9. The More the Better – Im więcej, tym lepiej

Kiedy przydatna:

- język angielski – tworzenie kolokacji, rozbudowywanie słownictwa
- język polski – ćwiczenia redakcyjne, wzbogacanie opisów przymiotnikami i przysłówkami; stosowanie synonimów
- każdy przedmiot – gromadzenie słownictwa związanego z danym tematem (np. tworzenie słownika pojęć lub skojarzeń)

Przebieg:

Nauczyciel podaje słowo kluczowe, np. *ear*. Samodzielnie lub w grupach uczniowie tworzą związki wyrazowe według instrukcji (np. dodając przymiotnik / czasownik), np. *a sensitive ear / a dirty ear / a protruding ear / a big ear*

Po zgromadzeniu słownictwa i omówieniu go na forum uczniowie mogą tworzyć zdania z podanymi związkami

wyrazowymi / wymyślać całe historyjki / układać pytania / definiować, tworzyć zagadki;